

Előfizetési feltételek

helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:

Egész évre 12 kor.
Fél évre 6 kor.
Negyedévre 3 kor.

Hirdetések díja:

1 centiméterenként 6 fill. Kereskedők és gyárosok külön árkedezményben részesülnek.

Nyílt tér sora 40 fillér.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

AZ ALSÓFEHÉRVÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség

és
kiadóhivatal:

Földes Ede

könyvkereskedése

Bethlen-utca 2. sz. alatt.

hova egy lap szellemi részét illető közlemények, mint az előfizetések és hirdetések bérmentesen küldendők

Kéziratok nem adóznak vissza.

Kérjük t. olvasóinkat, sziveskedjenek lapunkra előfizetéseiket — a mai számunkhoz mellékelt posta-utalványok felhasználásával — mielőbb megújítani a jövő féltre, hogy a kellő számú példányok nyomtatása iránt intézkedhessünk. Előfizetési áraink: Egész évre 12 kor., féltre 6 kor., negyedévre 3 kor. Az Alsófehérvármegyei Gazdasági Egyesület tagjai — ha egyszerre fizetnek elő az egész évre — a „Közérdek“-et 10 koronáért kapják.

Szünidei munka.

Van benne valami különös, hogy szünidei időnek nevezzük a nyári hónapokat, mikor népünk nagy része teljes erővel a nehéz mezei munkára veti magát, hajnalhasadástól késő estig forró napon serényen dolgozik, hogy az esztendő munkájának gyümölcsét betakarítsa. Ebben is, mint más hasonló terminológiában, antidemokratikus érzelmek lehetnek megpillantani, mintha a nemzetnek csak azt az aránylag esékély részét tartarók tényezőnek, mely a közügyek vezetését tartja kezében s mely a nyári hónapokban pihenést enged meg magának, hogy új lélegzetet vegyen és rendes munkáját kipihenje. De mi sem lenne helytelenebb, mint e következtetés. Antidemokratikus érzelmek nem lehet vezető osztályunk szeméretve. Lehetnek egyes kivételek, de éppen ezek erősítik meg a szabályt, és midőn a nép legnehezebb munkájának idejét szünideinek nevezzük, ez csak régi szójárás, mely mindinkább vesz jogosultságából. Tekintsük pl. a miniszterek szünidejét: a lábbadozó Fejérváry honvédelmi miniszter kivételével a kabinet minden tagja tisztviselővel egyetemben teljes működésben van. A jövő évi költségvetést az idén fokozott gondossággal kell összeállítani, mert a várakozások, melyeket a nemzet a Széll-kormány további működéséhez fűz, igen nagyok s a kabinet mindegyik tagja becságyat érez magában, hogy a közérdeket le-

hetőleg előmozdítsa. Itt van legelőbb is a tisztviselők mozgalma helyzetük javítása végett, ami mindenképpen szép pénzbe fog kerülni, akár melyik végét fogjuk meg a dolognak. Széll Kálmán miniszterelnök nem áll az ügygel szemben ridegen s a fizetésjavítás kérdését alkalmasint a munkaidő jobb kihasználásával, illetve a közigazgatás javításával fogja összekötni, mi által a mozgalom még rokonszenvesebb lesz a nagy közönség előtt. Hogy a földművelésügyi és kereskedelemügyi miniszterek nagyobb követelésekkel fognak föllépni, az épp oly természetes, mint hogy a kultuszminiszter és előreláthatólag az igazságügyi miniszter is iparkodni fog költségvetésének kereteit kiterjeszteni. E követelésekkel szemben áll az aggódó pénzügyminiszter, ki első sorban az államháztartás egyensúlya fölött örködik s nem titkolja, hogy a helyzet javulásának csak a kezdetén vagyunk és az állam bevételei valószínűleg csak ezután fogják megérezni a rossz idők hatását. Nem kis mértékben veszik igénybe a kormányt a kereskedelmi szerződészek előkészületei is. Roppant nehézségek vannak itt is, és Hegedüs és Darányi miniszterek nyomasztó gondokat visznek magukkal, ha egyáltalán szabadságra mehetnek.

Szorgos munkánál látjuk a társadalom más rétegeit is, melyek névleg szünidejüket élvezik. Különösen a nép nevelői erősen látogatott gyűléseken jönnek össze, hogy ügyeiket tárgyalják, melyek természetüknél fogva közérdekek. Igen örvendetes, hogy e gyűlésekben önként és szívélyes módon nyilvánul az ország tanerőinek bizalma a közoktatásügy mostani vezetője, Wlasics Gyula iránt, mert ebből is azt lehet következtetni, hogy közoktatásügyünk igen jó kezében van. Szintén a kultuszminiszter tárczájába esik a zenészek ügye, kik az ország minden részéből

kongresszusra jöttek össze a fővárosban. Törekvéseik, melyek főleg a zene rendszeres és intenzív ápolását célozzák, mindenütt rokonszenves fogadtatással és őszinte kívánatokkal találkoznak. A zene a legnépszerűbb művészet, iránta a nép nagy tömegei is leginkább bírnak érzékkel, s ha ápolására eddig aránylag kevés történt, ennek oka az, hogy a zene minden művészetnek virága és virulásának első feltétele az általános jólétnek bizonyos foka.

Látjuk tehát, hogy nemcsak a földművelő végez nehéz munkát nyáron, de azok a társadalmi osztályok sem tétlenek, melyekre a szünideket szabták. E serény munka láttára megelevenedik a nemzet életerejének és tettvágyának tudata, megerősödik a meggyőződés, hogy előrehaladunk s képesek vagyunk betölteni azt a helyet, mely számunkra a népek életében kijelöltetett.

Magyarország gyáripára.

Nagy, nevezetes munkát adott ki a kereskedelemügyi minisztérium. Husz, nagy gondnal, nagy szorgalommal megszerkesztett kötetben számol be Magyarország gyáripáról. Hosszu esztendő munkássága kellett hozzá, amíg ez a hatalmas alkotás elhagyhatta a sajtót. Erdemes munka, mely mindenkinek, aki Magyarország iparügyeivel foglalkozik, megbecsülhetetlen forrásmunkaként szolgálhat.

A magyar gyáripár megteremtése szándékának komolyságát bizonyítja ez a munka, amely első sorban dícséri Hegedüs Sándor kereskedelemügyi minisztert és segédeit: dr. Sztéryny Józsefet, dr. Hegyes-halmy Lajost és dr. Farkas Ferenczet, valamint azon szakférfiakat, kik 73 különböző iparágról alapos monográfiákat írtak.

Lesz alkalmunk behatóbban foglalkozni ezzel a nagy munkával. Egyelőre a következőkben ismertetjük:

Az egész munkát hosszabb ipari tanulmány vezeti be, amely hazai iparunk fejlődését ismerteti kritikai alapon és irányait jelzi élelátó, szókimondó módon. Ezt a becses értekezést követi az egész munkát és az annak feldolgozásánál követett módszer részletes is-

TÁRCZA.

Üti naplóból.

— A „Közérdek“ eredeti tárczája. —

Zára.

Dalmáciával a multban sok ügyes-bajos dolgunk akadt. Kálmán királyunk óta, ki először foglalta el Zárát, a mai napig ránk nézve olyan terület Dalmácia, ahol a háboru magva szépen gyökerezik; kiirtása nem mindig sikerült a politika permetezőinek, néha — s elég gyakran került — a dolog a kard eldöntő erejére. Nemcsak nekünk, de Velencének is sok küzdelme volt éppen Zarával s Zára miatt. Hatalmas állam volt ez, mely utját állta a török mindenhatóságnak, a magyar korona fényének s a nobilisk világuralmának. Nagy erejét hirdeti az a számos kép a doge-palotában melyek a Zarán vett diadalokról beszélnek. Ha nem csalódom, Velencének 11-szer kellett elfoglalnia.

Ma persze csak az emlékezet tud e dícsőségről. Mégis tagadhatatlan, hogy érdekes város. Egy északi irányba kiugró földtenyérre épült s környékével együtt 28 ezer lakosnak otthona. Kellemesen lepi meg az idegent a zárai sétatér elegáns közönsége. Eleinte el sem tudja képzelni az ember, hogy miként szakadt ide egy darab Bécsből, a kedélyes és előkelő Bécs német társadalmából. Hát bizony a hadsereg hozta ide. A katonatisztek s a császári helytartóság hivatalnokai, illetőleg ezek családjai német társalgásuk ellenére is rég ismerős alakként tűnnek fel ebben a műveltség nélküli városban. A beköltözöttekkel össze sem lehet hasonlítani a benszülöttet, akiben bizony a szemérem

és tisztesség-érzés nagyon alacsony foku. Lehet, sőt valószínű, hogy igazság az az észrevétel, hogy minél délebbre haladunk, annál kevésbé tudnak pirulni a népek. S a társadalmi ellentét a város külsőségén is észrevehető. A kaszárnyák és környezetük nem izlések ugyan, de tiszták és kellemesek, de a belső város szűk, szoros utcákkal s épületekkel. Vendéglője is olyan, hogy a legjobb akarat mellett sem tudtuk meghozni az áldozatot, hogy egy éjt ott töltsünk. Így hát a rendelkezésre álló délutánt fordíthattuk a város megnézésére, melyet három oldalról eléggé széles és tiszta sétaut vesz körül; két harmad részben a tengerparton. Bejártuk a körutat, melyen érdekes és jellemző a magyar társalgás hallgatói voltunk. Nevezetesen egy hadseregbeli önkéntes haladt előttünk egy altiszttel.

Szól az önkéntes:

— Ott jön a Fiuméba menő hajó. Bár csak én is elmehetnék rajta, de minél hamarabb.

A káplár szól, fájdalmas mosolygással idézve Aranyt:

— Hejh, ha én is köztetek lehetnék!

Később tudtuk meg, hogy a horvát állami erdők tisztviselőinek a családjából valók. Mindössze ketten képviselik a magyarságot itt Zarában.

A szűk utcákban jobbára ódon épületek vannak. Néhol előbukkan egy-egy velencei szárnyas oroszlán is, de már sokkal ritkábban, mint pl. Veglia városban, amely különben még a szteuk kultuszában is Zára előtt áll, noha Zára is elég szent Pl. a püspöki templomban az összes ó- és újtestamentomi írók arany-szobra ékeskedik. Egynek a magassága 60—65 cm. Meglehetősen értéket képviselnek inkább nyers értékűknél fogva. Mert a kidolgozás elég kezdetleges.

Kocsinak nyoma sincs. E tekintetben még a modern Trieszt is csupán az egyfogatú fiakerig haladt előre.

Általában a városoknak az a bajuk, hogy a régi lakosság a régi világban akar élni. A haladás iránt semmi érkeke. A beköltözött pedig nem is igyekszik leereszkedni az ősi arisztokracziához, mely szerinte sem vagyomban, sem tanultságban nem áll egy fokon. Vagy talán az eredménytelen közeledés tette lauyhává a kapacitációra. Így a régi vezető társadalmi osztály lassan-lassan egyenrangúvá lesz a paraszt osztállyal s a közelet minden pontján az új, de idegen elem diadalmaskodik. A benszülött fog halászni a maga nemzeti viseletében s álmódzik a kalózvilág szerencsét s vagyont nyujtó idejéről. Az új elem meg ráteszi a jekzet a halászati jogra s a regálekra s bizalommal néz a jövőbe és a csendőrség hatalmára.

Ez a jelenség reánk nézve nem lehet érdektelen. Jogilag Dalmácia a mienk. Ujabbán elég gyakran halljuk a kívánságot, hogy tényleg is birtokoljunk kellemes. Ha akarjuk, hogy a mienk legyen, első sorban a nép rokonszenvét kell megszerezni, ami nem nehéz a jelen körülmények közt. Más kérdés: kell-e hát akarnunk Dalmácia visszacsatolását? Mi tovább terjeszkedni nem akarunk; de meg elég teher a horvát költségvetés fedezése: így sem védelmi, sem hatalmi szempont nem ajánlja. Sőt a nemzetgazdasági sem. Van egy kikötőnk és sziklánk elég. Maradjon ez másnak.

Hanem beutazni Dalmáciába s Zára itt-ott ódon falait s a középkorból közeink tévedt népét megnézni: érdemes mindenkor.

Kristóf György.

mertetése. A füzetet egész gyáriparunk helyzetét nagyjában ismertető összefoglalás fejezi be. A többi füzet az egyes iparágakat ismerteti.

Nevezetesen: a vas- és fémpárt, a gépek és közlekedési eszközök gyártását, a villamos ipart, a kerámiai iparokat, az üvegyártást, a bőr-, sörte- és szőripart, a faipart, a textil-iparokat, a papíripart, a cukor- és malomipart, az élelmezési iparokat, a petróleum és világitó-gázyártást, a vegyészeti ipart és vegyes iparokat.

A munka érdekes adatokat tár elő. A főlve 2364 ipartelepen 3433 gőzkazán van, a használt motorikus erő 262,070 lóerőt képvisel. Tüzfát 2,242,589 köbmétert, kő- és barnaszén 32,728,037 métermázsát (ebből 27,726,586 métermázsát volt hazai) és kokszt 4,126,401 métermázsát (ebből csak 1,046,679 métermázsát hazait) használtak a gyárak az 1898. évben.

Magyarország 1898. évi gyári termelése iparcikkben egy milliárd háromszázhatvanhat millió kilencszáz-tizenhét ezer korona. — Óriási összegnek látszik, de összehasonlítva a német iparral, bizony igen szerény, mert egyedül a német textilipar termelése két akkora értéket képvisel, mint a mi egész iparunk, de éppen azért fejlesztenünk kell azt.

Különösen akkor áll elő ennek égető szüksége, ha termelésünket a fogyasztással hasonlítjuk össze, amelyből például olyanok tűnnek ki, — csak néhány példát említek — hogy textiliparunk csak 14.4 százalékat fedezi a hazai szükségletnek és ebben is a selyemszövés csak 1.17 százalékat, a kötszövés 6.56 százalékat, a gyapjuszövés pedig 9.59 százalékat.

Megtudjuk ebből, hogy például gépiparunk az ország szükségleteinek csak 46.4 százalékat, papíriparunk 43.98 százalékat fedezte, és így megtudjuk minden egyes iparágánál, hogy hazai iparunk átlag nem fedezi az ország szükségleteinek még csak 25 százalékat sem, vagyis legfőbb ideje annak, hogy erőteljesebben fogjon hozzá állam és társadalom a magyar ipar nagyobbárvány és rendszeres fejlesztéséhez.

Hogy ez mennyire szükséges és mily szerények azok az eszközök, melyeket az állam az iparpolitikai rendelkezésére bocsáthat, arra nézve szintén igen jellemző és becses adatokkal szolgál ez a munka. 1866 óta 1900-ig Magyarország, melynek aránylag kis ipara van, iparfejlesztésre, iparoktatásra s iparfelügyeletre együttvéve 24,382,657 koronát fordított. Ugyanezen 33 év alatt a nagy iparral bíró, tehát fejlesztésre nem szoruló Ausztria 104,493,571 koronát áldozott ugyanezen célokra.

Nem legutolsó adat az sem, hogy míg mi reugeteg iparfejlesztési teendőink mellett az 1901. évi költségvetésben iparoktatásra 1,891,749 koronát, iparfejlesztésre pedig 1,665,001 koronát fordítunk, addig Ausztriának meglévő nagy ipara mellett az előbbi célra 7,926,522, az utóbbira 1,200,640 korona áll rendelkezésére.

Tanügy.

Tanügyi lap Alsófehér vármegyében.

Vármegyénk áll. el. isk. tanítói karából — tisztán a tanügyi iránti meleg érdeklődéstől vezéreltetve — vállalkoztak egyesek, akik élénk mozgalmat fejtenek ki egy havi tanügyi folyóirat megindítása tárgyában, mely folyóirat hivatva lenne Alsófehér vármegye népiskolai tanügyét összhangzatos működés által egységessé tenni.

E folyóirat megindításával egy régen óhajtott cél megoldása nyerne befejezést. Hisz azt senki sem vitathatja el, hogy egy jól szerkesztett és vezetett tanügyi lap mennyi erkölcsi előnyöket képes egy vármegye tanítói karának biztosítani s mennyire megkönnyítheti az amugy is terhes munkát! A lap programja a gyakorlati iránynak teljesen megfelelőleg van összeállítva, mely egyttal teret enged a munkálkodni szerető fiatal és kezdő tanítóknak is, alkalmat nyújtva arra, hogy a még szunnyadó tehetség annak idején érvényesülhessen.

A folyóiratnak irányából a következőket soroljuk fel. A vezércikk rovat alatt paedagogiai értekezések, a tanítók erkölcsi és anyagi érdekeinek megóvása és tovább fejlesztése a kitűzött cél.

Önálló rovat nyitnak a veterán tanítók tollából kikerülő mintalecckék közlésére, ami által a gyakorlati tanítás nehéz problémáján lenne segítve s a taneredmény magasabb fokú biztosítása lenne elérhető.

Ter nyitnak továbbá a tantestületi és a járáskörök által elfogadott dolgozatok, vitatételek, értekezések és javaslatoknak közlése céljából, hogy annak idején az egyesületi gyűléseken mindenki alaposan hozzászólhasson a dolog lényegéhez.

Végül hivatalos organum lesz a kir. tanfelügyelőség, a tan. egyesület tisztviselői kara és a tanítószög között a lap keretében beálló adminisztratív ügyekben.

Kitűzött cél a nevezetesebb tanügyi eseményeknek regisztrálása is.

A havonként egy ivnyi terjedelemben egyszer megjelenő folyóirat előfizetési ára oly csekély összegben van megállapítva, hogy vármegyénk tanítói minden nagyobb anyagi áldozat nélkül hozzá juthatnak.

Az első szám már augusztus havában meg fog jelenni.

Tanítóinknak e nemes vállalkozását örömmel konstatáljuk. Megérdemlik, hogy e mozgalom a kellő pártfogásban és támogatásban részesüljön mindazok részéről, akiknek érdekében a folyóirat megindítása történik, annál is inkább, mivel itt nem anyagi, hanem erkölcsi elvről van szó.

A zalathnai polgári leányiskola.

A zalathnai, ez idő szerint még csak két osztályal bíró m. kir. áll. polg. leányiskola fennállásának második évvégi vizsgálatai június hó 20—26-ika közt gondnokság, szülők és nagy közönség jelenlétében, mindenkinek teljes melegegledésére, általában véve igen szép eredményvel folytak le. Rajz- és nőkézimunka-kiállítás — mely egy nagy tantermet töltött be — igen sok és szőpán megtekintették s kiválóan meg is dicsérték a mindkét nemű szép kiállítást, örömmel sietünk feljegyezni, hogy mlt. Lukács Beláné is budapesti vendégei kíséretében szintén magas figyelmére méltatta azt, s a látottak felett szintén elismerését és dicséretét nyilvánította. A záró-ünnepély az intézet kellően feldíszített udvarán tartott meg, melynek műsorát — harmonium kísérete mellett — szebbnél-szebb énekek és igen szépen előadott szavaltatok képezték. Igazgató tartalmas, a részletekre is kiterjedő évzáró beszédében, melyben a vallásos nevelés kiváló nagy fontosságát is szépen fejtegette, megemlítendőnek tartjuk, hogy jótékonykezű gyermek-szinielőadásból, nyári mulatságból, sorsolásból sikerült a tantestületnek „Ifjúsági könyvtár“-t, „Segély-könyvtár“-t is felállítani az év folytán, melyből a nővendékek nagy része tankönyv segélyben részesült, nemcsak, de a tél zord hidege ellen többit jó meleg ruhával is el tudott látni s tudott többit a kézimunkához anyagot adni, ezeken felül tudott még az ének tanításához is egy igen jó és értékes harmoniumot is szerezni, melyek mindenikéért a tantestület minden tagját méltó dicséret illeti, hogy a szegényebb tanulóknak nézve is hozzáférhetőbbé igyekezett tenni a tanulást. Ajánljuk ez erősödő, igen jó, egészséges levegővel bíró, szép helyen levő ifju intézetet, melyben a jövő 1901—1902. tanévben a III. osztály is megnyílik, úgy a közeli, mint a távoli vidék szíves jóindulatú figyelmébe.

X—Y.

Vegyes hírek.

— **Zeyk Dániel**, vármegyénk főispánja, f. hó 1-én este a gyorsvonattal háromheti szabadságra a Margitszigetre utazott.

— **Wosinszky Mór**, Tolna vármegye hírneves monografia-írója s a hazai régészet egyik kitünősége, a napokban körünkben időzött, megtekintette a Bethlen főiskola régiségyűjteményét, s avval, valamint az itt tapasztalt régészeti törekvésekkel nagyon meg volt elégedve, s ígéretet is tett, hogy a főiskola ásatásokra engedélyezett elég szerény subvenciójának emelését fogja illetékes helyen javaslatba hozni.

— **Homayer Sándor** híres német ornitholog, nyugalmazott porosz őrnagy, ki, mint Csató János tudós alispánunknak vendége néhány éve körünkben is töltött néhány kellemes napot s itt többit ismeretséget kötött, s alispán barátjához írt gyakori leveleiben a legmelegebb rokonszenvvel emlékezik meg hazánkról közlebebről súlyos betegségből üdült fel. Az agg tudós és derek férfi szerencsés felgyógyulásáról velünk együtt bizonyára sokan fognak örömmel értesülni.

— **A nagyenyedi elemi iskolák államosítása ügyében** városunk képvisellete által választott küldöttség f. hó 3-án tisztelgett dr. Wlassics Gyula vallás-és közokt.-ügyi m. kir. miniszter urnál. A dr. Varró László polgármester, Gáspár János vm. főjegyző, Jancsó Sándor ev. ref. lelkész, Váro Ferencz Bethlen-főiskolai tanár tagokból álló küldöttséget, melyhez felkeresünk dr. Werner Gyula és Szócs Pál orsz. gyűl. képviselők is szívesek voltak csatlakozni, — Török Bertalan orsz. gyűl. képviselő vezette a miniszter elé és utalva az ügy rendkívüli fontosságára, melyet a miniszter nagy és nemes intenciói szerint ohajt városunk közönsége megoldani, kérte, hogy szíveskedjek jóindulatul meghallgatni az előterjesztést, mire a küldöttséget bemutatván, — dr. Varró tömör, szép beszédben terjesztette elő a város kérelmét. A miniszter meleg hangon válaszolt, kiváló érdeklődését nyilvánította törekvéseink iránt, figyelemzetett azonban a pénzügyi

nehézségekre is, melyek részben őt is korlátozzák törekvései teljes valóításában, s amelyek en-nelfogva az egyes községek áldozatkészségét is nagyobb mértékben igénybe veszik. Azután szíves társalgásba bocsátkozott egyesekkel s végül a küldöttséget biztosítva legjobb indulatáról, elbucszott. Azután Halász Ferencz oszt. tanácsoshoz, az elemi isk. ügyek igazán lángbuzgalmu vezetőjéhez ment a küldöttség, ki már megelőző napon is tárgyalt a küldöttség egyes tagjaival s aki szintén teljes jó indulatát jelezte városunk törekvései iránt.

— **Térzene.** Vasárnap folyó hó 7-én délután 5 órakor kezdődőleg az önkéntes tűzoltó-egylet zenekara játszani fog a sétaterén kedvező idő esetén. Nem kétkedünk, hogy a közönség szívesen fogadja az egyesületi zenekar e figyelmét, melylyel azen jó indulatot óhajta viszonzni, melyet a város közönsége az egylet iránt nyári táncmulatsága alkalmával tapasztalt.

— **Óvoda-bezárás.** Vármegyénk alispánja a tövisi óvodát a gyermekek között elterjedt vereshimlő miatt július hó 25-éig bezárta.

— **A műkedvelő-társulat**, mint már előző számainkban jeleztük, a „Nagymamát“, Csiky Gergely 3 felvonásos künő vigjátékát fogja előadni. Az előadás e hó 10-én, szerda lesz a sétateri fedett táncz helyiségben felállított színpadon. A főbb szerepek künő kezekben vannak. Krizmanicsné, Folyovich Annuska, Baranyai Károly mind oly tagok, kiket a közönség nagyon jól ismer művészi játékuiról és gyakorlottságuiról. Az előadásra különben az igazgatóság a következő színlapot bocsátotta ki:

A nagyenyedi műkedvelő-társulat 53-ik előadása. A nagyenyedi műkedvelő-társulat a sétateri táncz helyiség termében szerdán, 1901. évi július hó 10-én jótékonykezű műkedvelői előadást rendez, mely alkalmával színe kerül: „A nagy mama“. Vigjáték 3 felvonásban. Írta Csiky Gergely. Rendező Baranyai Károly. Személyek: Szeremi grófné: Krizmanics V.-né, Ernő, unokája: Folyovich Jóska, Örkényi Vilmos b. nyug. ezredes; Cirner Ákos, Kálmán, Piroksa, rokonai: Magyarai Ferencz, Cirner Ella, Timár Karolin, nőnevelő-intézet tulajdonosa: öz. Bajnovich Á.-né, Mártha; Folyovich Annuska, Tódorka Szilárd, tanár; Baranyai Károly, Langó Serafine, nevelőnő; Winkler Lia, Koszta Sámuel nyug. lelkész; Müller Zoltán, Balsay Flóra; Ungerpek Gizi, Peredy Janka; Folyovich Rózsika, Eörsy Vilma; Kovács Ilus, Vilkei Berta; Bajnovich Annuska, Aba Margit; Szaniszló Mariska, Kereszturi Katicza; Kovács Ilonka, Galambosné, a grófné gazdaszszonya; Kovács Irma, Pinczer; Cirner Ödön. Helyárak: Oldalszék és körszék 2 korona. I.-ső rendű zártszék 1 korona 80 fillér. II. rendű zártszék 1 kor. 20 fillér. Állóhely 80 fillér. Deák-, gyermek- és katona-jegy örmestertől lefelé 60 fillér. Karzat 40 fillér. Jegyek előre válthatók Papp János ur gyógyszerüzében és este a pénztárnál. Kezdeté pont fél 8 órakor. Nagyenyedi műkedvelő-társulat.

— **Figyelemzetetés.** Ismételten értesítjük közönségünket, hogy a helybeli Kisegítő Takarékpénztár vasárnap és szerda kivételével mindennap nyitva áll a közönség rendelkezésére, de csupán a délelőtti órákban. Kölesönügyek tárgyalása azonban jövőre is csak a már megszokott kedden és szombaton délelőtti történik.

— **Az Épület-Lakatosárugár részvénytársaság** június hó 30-ikán tartott rendkívüli közgyűlésén megállapította azon feltételeket, melyek mellett kész a Kolozsvárt létesülendő részvénytársasággal egyesülni. A közgyűlés Winkler János igazgatót, Müller Mihály ügyészt, vagy helyettesét, Dr. Garda Kálmán felügyelő-bizottsági tagot, Szabó Sámuel tanár részvényes tagot és Junász üzletvezetőt küldte ki azon utasítással, hogy az enyedi gyárat a megindulandó tárgyalásokon képviseljek. A megalakulandó társulat részére Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszter jelentékeny államsegélyt helyezett kiltásba.

— **Medárdus.** Az égnek ez alkalmával borzasztó következetességgel ide s tova négy hét óta csaknem naponta megnyíló csatornai nemcsak a kirándulók, a kirándulni óhajtok örömet rontják, hanem a gazdákak is aggasztó módon akadályozzák az összetorlódtott mezei munka végzésében. A felázott talaj miatt nem halad a szőlő permetezése, gyomlálása, rendén hever s ronlik a széna, nem aratható a megért buza s olyan esetről is hallottunk, hogy a buzaszem az elázott kalászból csirázásnak indult. Nem nyujtanak vigaszt a lapok által közölt időjósások sem; csak esőt vagy zivataros esőt hirdettek; inkább hallgatnának, ha nem tudnák jobbat mondani. A mezei munka ára a nagy kereslet folytán jó magasán tartja magát. Szóval Homér „fénydus egé“-re áhítozunk, de a reá következő eső nélkül.

— **A vizaknai sós gyógyfürdőn** az év I-ső felében a vendégforgalom az esős és részben hűvös időjárás és a berlek által ez évben felemelt fürdési díjak miatt nem volt oly élénk, mint más években. Az állandó fürdővendégek száma 312 volt, kiknek nagy része nő volt, t. i. 230, míg az erősebb nemet csak 82 férfi képviselte. Az egészségi viszonyok úgy Vizaknán, mint a fürdőzők közt kedvezők, s remélhető, hogy régi magyar szokás szerint aratás után itt is föllendül a fürdői élet, mit a fürdő jó hírneve s az évenként történő tetemes beruházások meg is érdemelnek.

— **A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara** az építő iparosok tudomására hozza, hogy a berlini kir. járásbírósa épületének 35.136 korona költséggel leendő kibővítésére a deési kir. törvényszék 1633. szám alatt pályázatot irt ki. A vállalkozni kívánók ajánlataikat a deési kir. törvényszék elnöki irodájához czimezve f. évi július hó 1-ig nyújtásuk be.

— **Machiavelli.** Az a kis terracotta mellszobor, mely a berlini királyi muzeum büstéi közt őriztetik, a legnagyobb szellemek egyikének porhüvelyét örököltette meg az utókor számára. A durva vonások, a lebiggyedt szája, az erős orr, a redős homlok kiváló gondolkodó erőre vallanak. S aki e homlok volt, valóban a legnagyobb gondolkodók közé tartozott, bár életében és halála után is sokáig megvetés és gyűlölet tárgya volt. A Mediceiek visszatérével elvesztette hivatalát, melyhen Aretinonak és Poggionak volt utóda és melynek révén követségben járt Franciaországban és Borgia Caesarenál. Kényszerű nyugalom bírta rá, hogy gondolatait az állam szervezéséről és kormányáról összefoglalja a humanisták korában élt és így egész felfogása, műveltsége, eszméi a görög-római világban gyökereznek, de kiváló érzeke volt hazájának akkori elele iránt is. Legnevezetesebb munkája a „De Principe“, mely a fejedelemtől szól. Olaszország szét volt darabolva s mint egykor Borgia Caesaretől, most a kegyetlen Medici Lorenzótól várta az egész olasz nép az egységes olasz királyság megalapítását. Hogy a fiatal fejedelem milyen utemódon érheti el a célt, arra nézve ad neki utasítást Machiavelli ebben a munkájában. Elmondja, hogy szerették régebb és újabb időkben hatalmukat a fejedelmek és hogy tartják fenn. De Olaszországot nem lehet fenntartani, azt újja kell szervezni, ehhez pedig nagy törvényhozóra és hadvezérré van szükség. Nagy erőt kell kifejteni, de az erő nem mindig erény. Sok meg van engedve a fejedelmeknek, csak arra törjön, hogy győzőn és fenntartsa státusát, eszközeit mindig tisztességeseknek fogják tekinteni és dicsérni fogja mindenki. A köznép a siker után indul és az egész világ köznépből áll. E tan tette nevért gyűlölet és megvetés tárgyává, annyira, hogy az ördög csuf neve is az angolban, „nick“, az ő keresztnevéből „Nicolo“, származik. Nagyra soká maradt szegényfolt nevében, mindaddig, amíg Maculay új és helyesebb világításba nem helyezte. Erről a sokat hányódott férfuról szól a Nagy Képes Világtörténet 117—118. füzeté. A 12 kötetes nagy munka szerkesztője dr. Marczali Henrik, aki a VII. kötetnek egyszersmind szerzője is. Egy-egy kötet ára díszes felbörkötésben 16 korona; füzeteként is kapható 90 fillérjével. Megjelen minden heten egy füzet. Kapható a kiadónál (Révai Testvérek Irod. Int. Rt. Budapest, VII., Üllői-ut 18. sz.) s minden hazai könyvkereskedés útján.

— **Keztyüvarró tanfolyam.** A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara az érdekelték tudomására hozza, hogy a Kolozsvártt kezdeményezése folytán bevezetett Keztyüvarró tanfolyam újabb kurzusa a folyó július 1-én megnyílt. A tanfolyam három-hat óra terjed és a felvetelre 14 évet meghaladó lányok jelentkezhetnek Hubay Károly keztyügyáros Mátvás királyi téri üzletében, ahol bővebb felvilágosítás is szerezhető. Megjegyezzük, hogy a tanfolyamot jó sikerrel végzett növendékek a kereskedelmi miniszter urtól ingyen varrógépre is számot tarthatnak, amelyen otthonukban végezhetik jó keresetű munkáikat.

— **Tanitók országos fürdőháza Korondon.** Bármiféle téren munkáljon az ember, sehol a szervezete annyira megtámadva nem lehet, mint a tanítói pályán. A tanítói árvaházakba felvett árvák atyjainak 90 százaléka légzőszervi bajban halt el. A hazai tanítói kar elismeréssel kell adozzon az országos bizottságnak, hogy a tanítói árvaházak mellé a Tanítók Háza is megteremtette, de ennél még tovább kell menjünk. Udvarhely vármegye északi felében a sóvidéken van egy fürdő, az ugynevezett magyar Gleichenberg, melynek tulajdonosa Gáspár Gyula Maros-Vásárhelyen. E fürdőt használják nagy sikerrel gége- és minden légzőszervi bajokban, natrium tartalmu vasas gyógyvize kefir és tejkurával gyomorhajokban, verszegénység, a vese és vizeleti szervek betegségeinél miként influenzából vissza maradt bajokban. Sós, szénasavas, hideg és meleg fürdői, kitünő hatásának aranyér, csont- és bőrbajoknál, csusz- és közsvényenél, kiváltképpen női bajoknál. A berlini

dr. Simon-féle lignosulfát biztos hatásu beléggő teremmel. Fekvése helynek igen kies fenyvessel van körítve s a sóvaradi vasuti állomástól mintegy 3/4 órányira fekszik. E fürdő tulajdonosa a tanítói gyűlésen jelen volt, midőn szóba került a tanítók fürdőháza is, mely alkalommal készségesen felajánlotta Gáspár Gyula ur korondi fürdőjén az ingyenes telket, ahol ez idő szerint is kedvezményeket élveznek kartársaink. Felhívom tehát a hazai tanítókat, s főképpen az országos bizottságot, indítson országos mozgalmat a tanítók első fürdőháza megteremtésére. Fajunk pusztul: akit meg tudunk menteni a családnak, tanügy és hazának, mentsük meg azt. Az eszme üdvös. Munkára fel!

Csarnok.

Levél a szerkesztőhöz.

Mélyen tisztelt Szerkesztő ur!

Engedje meg, hogy elmondhassak egyet-mást a június 30-án megtörtént 10 éves találkozásunkról. 1891-ben tettünk érettségét. Ezek közül megjelent 9. Elmaradását igazolta 3. A póttagok közül kik velünk jártak a felső osztályban, de érettségét nem tettek, bejött 1. Öt rendes tagunk jelentve ki, a megjelentek száma így 10-re egészült ki.

Templomozás után a kollégium dísztermébe gyűltünk össze. Az összegyűlték névszerint a következők: Bedő Béla, Binder Józsi szolgabírók; Borezun Péter erdész, dr. Csizsér Sándor kir. albiró, Elekes Imre tanár, Finna Béla körjegyző, Kovács László ref. pap, dr. Nagy Samu ügyvéd, Makkai Jenő kir. alügyész, Meislinger Miksa gyógyszerész. Az ünneplők száma 14-re növekedett. Bedő Béláné, Binder Józsiné, dr. Csizsér Sándorné és Finna Béláné ő nagyságaikkal, kik találkozásunkon szintén megjelentek. Volt tanáraink és kevés számú érdeklődő közönség mellett 11 órakor kezdődött meg a gyűlés. Kovács László mondott imát, Makkai Jenő pedig mint elnök üdvözölte a megjelent osztálytársakat és tanárokat. Üdvözölte egyúttal a halottakat is: Bodola Ferencz osztálytársunkat, és Makkai Domokos volt tanárunkat. És amíg emlékeiknek áldozott, megtelt szemünk könnyel. Kik a viszontlátás örömeinek a hatása alatt állottunk, sirni kezdtünk. Rég nem tapasztaltam, s talán sohase tudtam, hogy az öröm és sirás oly közeli rokonok.

E megható pillanat után újra felderült az ég. Az elnök felhívására ki-ki el kellett hogy mondja, hogy mi történt vele a lefolyt 10 év alatt. — A rövid, vázlatos előadás, az események gyors fordulata, a véletlen közbenyulása életünk irányításába vidám hangulattal töltötte meg a termet. Valami jóleső érzés töltötte meg a lelünk, hogy mindenkiből lett valami. — Vallomásaink közül azok tetszettek legjobban, a melyek így végződtek: „Meghazasodtam“. Sőt volt kettő, amelyik az élet tragikumára emlékeztetett. Az egyik ez: „Van egy fiam, Pál névre hallgat.“ Éljen! hangzott fel a teremben. A másik szomoruan hangzott: „Volt egy kis leányom, de . . .“ — és itt megakadt a szava az apánk; reánk bízta hogy kitaláljuk a többit . . . meghalt.

A beszámolás után az alma maternek szenteltünk néhány pillanatot, alapítványt téve a Makkai Domokos tanár emlékére 210 korona értékben.

Az összeg 500 koronáig kell hogy növekedjék; addig betéti könyvecske mellett a kollégiumi pénztár által kezeltetik.

A gyűlés utolsó pontja volt, hogy elhatároztuk 10 év múlva újra összegyűlni, ha az Isten éltet.

Gyűlés után még a tanítványi hála és kegyelet óhajtott meglátogatni a Makkai Domokos tanár sírját. Kijötték velünk a mi asszonyaink is.

A fájó visszaemlékezés érzelmeit Kovács László tolmácsolta. Könnyes szemmel egy rész, mely megindulással a más jöttünk le a temetőből, hogy most már a nap hátra levő részét a viszonttalálkozás örömeinek szenteljük.

A központban volt a közebed, illetve a családi ebéd. Mert nem volt abban semmi vonása a felséges „köz“-nek. Magunk közt voltunk. Mieink voltak az asszonyok a férjök jussán. Mieink voltak a tanárok a 10 év előtti sok fáradságaik jussán. Mieink voltak a cigányok, sőt még a terem is. hol egykor „jó bor mellett, zene mellett“ élveztük a künmaradás kellemetlenségeit és rettegünk a felfedezhetes lehetőségeit.

És mindenek felett miénk volt az a jó kedv, amely sikerült, kevésbé sikerült és egyáltalán nem sikerült tőstokban, dalban, táncban és a jó kedv mindenféle jeleiben megnyilatkozott. Egy ilyen nem sikerült tőst még most is nyomja a lelkemet. De nem bánom, hadd nyomja, mert elhatároztam, hogy 10 év múlva a sikerültek közé fogom felavatni — ha lehet. — Ebéd után lefénnyképeztünk magunkat, amely ha jó lesz, akkor nem lesz jó, ha nem lesz jó, akkor körülbelől jó lesz,

mert azt a lelki állapotot, amelyben mi voltunk, még Röntgen-segítséggel sem hiszem, hogy meg tudta volna örökíteni.

Innen azután szetoszlottunk, hogy nemsokára összegyűlve, kocsikon kimenjünk Lapádra Finna Béla barátunkhoz. Hogy ott miként csinálódott tovább a dolog, arról én nem szólok. De ha valaki esetleg érdeklődne iránta az felvilágosítást nyerhet Adorján Elek urtól, kit az elgyengült erők pótlására sikerült megnyernünk. Lapádról késő éjfel vetett haza. Gyönyörű éjszaka volt, — a tele hold szeliden mosolygott reánk, — én azt hittem, hogy ő is éretünk mosolyog és sajnáltam, hogy neki nem lehet tíz éves találkozója.

Akik ott maradtunk, másnap d. u. a Binder Józsi házánál gyűltünk össze rövid bucsuszóra.

Hyeformán történt. De érzem, hogy ez nem az a kép, amit én az én lelkemben hordok. Azt a benyomást nem is merem érinteni. Ugy vagyok vele, mint akinek édes álma van s nem meri a szemét felnyitni, nehogy eltűnjek az álom. Hagyjuk tehát. Azonban az igazság érdekében egyet nem hallgathatok el. Találkozásunk koronája, jókedvünk megaranyozója volt az a négy asszony, akik eleitől fogva velünk voltak. Mintha bizony csak erre a napra fogadták volna fel, hogy „vele tőrünk, vele szenvedünk“ s „ötlet sem boldog, sem boldogtalan állapotában“ el nem hagyjuk. Az Isten őket áldja meg, minket pedig segítsen meg, illetve adjon nekünk ilyen asszonyokat, ha meg akar segíteni. A boldog viszontlátás reményében 10 év múlva. K. L.

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papírárgyár részvénytársaság

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papírárgyár részvénytársaság könyvnyomdájában.

4665/1901. szám

kig.

Hirdetmény.

Gyulafehérvár sz. kir. város tanácsánál nyugdíjaztatás folytán a pénztárnoki, elhalálozás folytán a levéltárnoki és számvévi állás megüresedvén, azok választás útján leendő betöltésére pályázat nyitattik. A pénztárnoki állással egybekötött évi fizetés 1800 korona, levéltárnoki állással 1300 korona, számvévi állással 1400 korona ezenkívül a nyugdíjszabályzat értelmében egybekötött nyugdíj-illetmény. Azon esetre, ha fennevezett állások valamelyike a jelenlegi helyettes tisztviselők által töltetnek be, egyidejűleg az ellenőri, az iktatói és az adó-tisztai állásra is pályázat nyitattik.

Az ellenőri állással egybekötött évi fizetés 1600 korona, az iktatói állással egybekötött évi fizetés 1300 korona és az adó-tisztai állással 1300 korona és a nyugdíjszabályzattal megállapított illetmény.

A pénztárnoki állás betöltésénél 1800 korona és az ellenőri állással egybekötött tisztviselők 1600 korona az eskü letétele után nyolcz nap alatt a városi pénztárnál készpénzben, vagy állami értékpapirokban a megválasztott tisztviselő által letétbe helyezendő.

Pályázni óhajtok sajátkezüleg irt kérvényeiket a törvényben előirt képességüket, eddigi hivatalos állásukat és családi viszonyaikat igazoló okmányokkal felszerelve **folyó év július hó 10-ig** a város polgármesteréhez terjesszék be.

Gyulafehérvár sz. kir. város tanácsától, 1901. június hó 26-án.

Novák Ferencz,

polgármester.

3531

BALLA BÉLA

friss és füstölt husok üzlete

NAGY-ENYEDEN.

Üzlethelyiségemben szükségessé vált lényeges javítás és átalakítás eszközölése miatt a **kapu-bejárás alatti**

ponyvasátorba költöztem ki,

ahol folyó hó 8—13-áig szintén az eddigi hiánytalan kiszolgálás és kifogástalan jó minőségű husal és husnemekkel fogom mélyen tisztelt vevőimet kiszolgálni.

Kiváló tisztelettel

Balla Béla.

3532 1-1

Sz. 1729—901.
kig.**Pályázati hirdetmény.**

Alsófehér vármegye verespataki járásában a mogósi jegyzői állás üresedésbe jövén, ezen állás elnyerésére pályázatot nyitok és felhívom mindazokat kik azt elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényüket hozzám **f. évi július hó 29-éig** bezárólag annál is inkább adják be, mivel a későbbben érkezők nem lesznek figyelembe vehetőek, amennyiben a választás Mogoson a jegyzői irodában f. évi július 30-án d. e. 11 órákor fog megejtetni.

A jegyző javadalmazása: 800, azaz nyolczszáz korona fizetés, 160, azaz százhatvan korona küldöncz-tartás, 140, azaz száznegyven korona irodabér és 160, azaz százhatvan korona anyakönyvi tiszteletdíj, valamint a szabályrendeletileg megállapított munkadíj.

Verespataki járás főszolgabírói hivatalától.
Verespatakon, 1901. július 1-én.

Incze Antal,
főszolgabíró.

3530 2—2

Sz. 369—1901.
főisp.**Pályázati hirdetmény.**

A kormányzatomra bizott Alsófehér vármegye kisenyedi járásában a járási orvosi állás elhatalozás folytán üresedésbe jövén — ezen **Koneza** község székelyhez kötött, **1200 korona** évi fizetés és **300 korona** úti-átalányinnal díjazott **járási-orvosi** állásra ezennel pályázatot nyitok és felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy családi állapotukat, eddigi alkalmaztatásukat, minősítésüket és a tiszti orvosi vizsga sikeres letételét igazoló okmányaikkal felszerelt folyamodványaikat hozzám **augusztus hó 1-ig** annál is inkább terjesszék be, — mert a később beérkezendő kérvényeket figyelembe nem veendem.

Alsófehér vármegye főispánjától.
Nagy-Enyeden, 1901. május hó 25-én.

Zeyk Dániel,
főispán.

3490 5—5

Zamatos Cuba-kávét fél kiló 70 krtól kezdve kapható!

Tisztelettel tudatom, hogy 32 éves üzletemet

— főtéri saját házamba költöztettem át, —

a megyei hiddal átellenben, — hol is szép tiszta, kényelmes, világos és kellő nagyságú helyiségben vannak, nagy részben újonnan érkezett cikkeim minden kívánalomnak megfelelőleg berendezve és így a gyors kiszolgálás biztosítva van. Mivel pedig a nagy házbért nem kell az árukra számítanom, azon kellemes helyzetben vagyok, hogy az összes árukat jutányosabban árusíthatom el. Tisztelt vevőimet — kiknek 32 éves szíves pártfogásukat a legalázatosabban megköszönöm — kérem ezen jóságos támogatásukkal új üzletemet is megajándékozni.

Az új üzlet május hó 6-án nyílt meg.

Egyben bátorodom tudatni, hogy mindenkinek, ki üzletemet becses látogatásával megtisztelni sziveskedik, vásárlásához kellemes ajándékot fogok mellékelni.

Szíves köszönetemet ismételve, becses látogatásukat kérve, maradok
teljes tisztelettel:

BISZTRITSÁNY LAJOS.

Aussigi legerősebb rézgálicz és permetező-gépek, beocsin román- és portland-czement leszállított áron szintén kaphatók.
Egy Wertheim pénzes-szekrény íróasztallal olcsó áron eladó.

Bármily cikkekre megrendelést elfogadok és gyorsan megszerzek.

Hirdetéseket
elfogad

a
„Közérdek”
kiadóhivatala

olcsó árak
mellett.

A NAGYENYEDI**KÖNYVNYOMDA ÉS PAPIRÁRUGYÁR
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG**

könyvnyomdája rendkívül gazdag és modern felszerelésénél fogva képes minden hasonló vállalattal versenyezni úgy a munkák olcsó árai, mint azok izléses kiállításai tekintetében.

Készít: pecsétjegyeket, ezimkéket, postacsomagvezimkéket, szignurákat, kötőzopapírokat, papirzacskókat stb. könyv- és könyvnyomdai vagy dombornyomásban. Továbbá műveket, folyóiratokat, körleveleket, levélfejnyomásokat, képes árjegyzékeket, mindennemű kereskedelmi nyomtatványokat úgy könyv-, mint könyvnyomdai uton.

Elvállal mindennemű **könyvkötői** munkát is, s azokat gyorsan, olcsó árban és pontos kivitelben szállítja.

Figyelemre méltó! Mindennemű papírart (cartonage), közönséges és hajlított dobozokat stb. gyógyszerészek, cukrászok és gyárosok részére kisebb arczikkok jutányos és ezélszerű csomagolására olcsó árban szállít.

A „Közérdek”

a megye egyetlen politikai lapja. Egyike a vidék legelterjedtebb lapjainak, s mint ilyen, **hirdetések közlésére kiválóan alkalmas.**

Aki tehát olcsón és biztos sikerrel akar hirdetni, forduljon bizalommal lapunk kiadóhivatalához.